

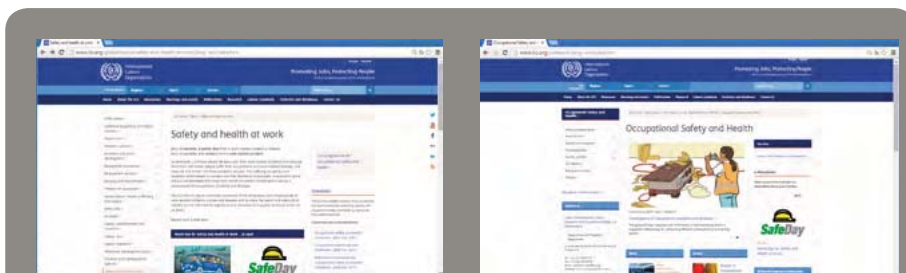
mgr BARBARA SZCZEPANOWSKA

Centralny Instytut Ochrony Pracy

– Państwowy Instytut Badawczy

Kontakt: baszc@ciop.pl

Portal MOP: nowoczesne źródło wiedzy o ochronie człowieka w środowisku pracy

Powiązanie bezpieczeństwa i zdrowia w pracy z wieloma innymi dziedzinami wiedzy, jej multidyscyplinarność wymaga od teoretyków i praktyków realizujących zadania z zakresu ochrony człowieka w procesie pracy szerokiej wiedzy, pozyskiwania potrzebnych informacji z wielu różnych źródeł. Przy obecnej globalizacji i rozwoju technologii komputerowych przydatne są portale międzynarodowych instytucji i organizacji, grupujące różnorodne informacje w jednym miejscu. W artykule omówiono obecną wersję portalu Międzynarodowej Organizacji Pracy, w szczególności w zakresie zawartości problematyki bhp.

Słowa kluczowe: portal, Internet, MOP, źródła informacji, praca, bhp

ILO portal: the modern information source on human protection in the work environment

The relations with many knowledge disciplines, multi-disciplinary character of the occupational safety and health, requires from the theoreticians and practitioners carried the works on OSH, broad and diverse knowledge, gaining over the needed information from many different sources of information. At the current globalization and the development of computer technology the portals of the international institutions and organizations, which gather different information in one place, are very useful. In the article the present version of the International Labour Organization portal is described shortly, particularly in the frame of occupational safety and health.

Keywords: portal, Internet, ILO, information sources, work, OSH

Wstęp

Multidyscyplinarność problematyki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy, powiązanie z wieloma dziedzinami wiedzy wymaga od specjalistów prowadzących prace teoretyczne, jak i działania praktyczne z tego zakresu pozyskiwania potrzebnych informacji z wielu różnych źródeł. Przy obecnej globalizacji głównym kanałem upowszechniania wiedzy stały się dostępne w Internecie portale międzynarodowych i krajowych instytucji.

Obecnie praktycznie każda organizacja bierze udział w opracowywaniu i upowszechnianiu wiedzy z danej dziedziny, a wykorzystanie Internetu, portali społecznościowych do informowania o pracach, nowych rozwiązaniach, projektach itp. znacznie rozszerza krąg odbiorców. Tematyką ochrony pracy zajmuje się na świecie wiele placówek, ale na ogół koncentrują się one na zagadnieniach lokalnych, natomiast specjalistom bhp potrzebna jest często

najnowsza i wiarygodna wiedza o zastosowanych w innych krajach rozwiązaniach.

Międzynarodowa Organizacja Pracy

W skali światowej problematyką pracy, w tym – bezpieczeństwa i higieny pracy zajmuje się Międzynarodowa Organizacja Pracy (ILO – MOP), a jej sekretariatem i ciałem wykonawczym jest Międzynarodowe Biuro Pracy (ILO) w Genewie. MOP powstała w 1919 r., obecnie ma 185 krajów członkowskich (Polska jest członkiem założycielem). W roku swego pięćdziesięciolecia (1969 r.) MOP została nagrodzona Pokojową Nagrodą Nobla [1].

Działania MOP opierają się na zasadzie trójstronności; poszczególne kraje członkowskie reprezentują delegacje rządów, pracowników i pracodawców. ILO m.in. opracowuje międzynarodowe standardy pracy – Konwencje i Zalecenia, tworzące Międzynarodowy Kodeks Pracy, nadzoruje

ich ratyfikację i wprowadzanie w poszczególnych krajach członkowskich. Opracowuje także wiele raportów i kodeksów postępowania (*codes of practice*). Organizacja ta prowadzi również współpracę techniczną, wspierając poszczególne kraje pomocą konsultacyjną i finansową, a także szkoleniową. Prowadzi także prace badawcze (np. w Instytucie Badań nad Pracą), gromadzi i opracowuje dane statystyczne z całego świata, opracowuje wiele baz danych i wydawnictw. MOP organizuje międzynarodowe kampanie informacyjne związane z godną i bezpieczną pracą. Prowadzi działalność edukacyjną, realizowaną przez m.in. Międzynarodowe Centrum Szkoleniowe w Turynie [2]. Zbiory Biblioteki MOP w Genewie wraz z siecią bibliotek w różnych krajach liczą wiele tysięcy pozycji, a ponieważ większość dokumentów MOP jest udostępniana także w wersji elektronicznej, do pełnych tekstów można dotrzeć m.in. poprzez katalog Biblioteki LABORDOC: <http://labordoc.ilo.org/> [3].

Portal MOP

Portal MOP jest jednym z najważniejszych międzynarodowych źródeł informacji z zakresu problematyki pracy (www.ilo.org). Zawiera on informacje związane z wieloma jej aspektami. Wśród wielu tematów ważne miejsce zajmuje problematyka ochrony człowieka przed wypadkami w pracy i chorobami zawodowymi. Portal zapewnia bezpłatny elektroniczny dostęp do większości wydawnictw i dokumentów MOP, a także do wielu źródeł informacji, takich jak bazy danych, raporty, wykazy, statystyki, które jeszcze kilka lat temu były dostępne odpłatnie. Duża liczba linków do portali i dokumentów innych instytucji znacznie rozszerza krąg użytkowników i ułatwia specjalistom poszukiwanie potrzebnych informacji z różnych krajów.

W pracach nad portalem MOP wykorzystano system zarządzania treścią Web Content Management System (WCMS), który ułatwia wprowadzanie zmian w treści i wyglądzie poszczególnych stron, modyfikację elementów nawigacyjnych. Zamieszczone na stronach charakteryzujące ich treść słowa kluczowe (tagi) oraz nazwy regionów i krajów ułatwiają wyszukiwanie informacji. Poszczególne placówki ILO – działy, biblioteki, filie, instytuty, stowarzyszenia itp. mogą zmieniać i aktualizować swoje witryny i poszczególne strony [4].

Nową ważną zmianą jest m.in. dostosowanie całego portalu do wymogów stawianych przez nowe urządzenia cyfrowe, takie jak smartfony i tablety.

Wspieranie krajów członkowskich w zapewnieniu pracownikom godnych, bezpiecznych i zdrowych warunków pracy było od początku

głównym elementem misji MOP, potwierdzonej w 1944 r. w Deklaracji Filadelfijskiej oraz Deklaracji Dotyczącej Sprawiedliwości Społecznej na Rzecz Uczciwej Globalizacji [5,6]. Prawie 50% Konwencji i Zaleceń MOP dotyczy bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy; wiele odnosi się do administracji pracy i inspekcji pracy.

W ramach MOP przez wiele lat problematyką bezpieczeństwa pracy zajmował się głównie Dział BHP „SafeWork”, a popularyzacją informacji z tej dziedziny – działające w jego ramach od 1959 r. Międzynarodowe Centrum Informacji o BHP – CIS, m.in. organizujące i nadzorujące działania sieci instytucji i organizacji związanych z bhp – Międzynarodowej Sieci 155 Centrów Informacji o BHP – CIS, zlokalizowanych w ponad 100 krajach [7]. Prowadzono wiele wspólnych prac, m.in. opracowywano międzynarodowe źródła informacji (np. bazę danych piśmiennictwa o bhp CISDOC i in.), [8].

Od 2013 r., kiedy dyrektorem generalnym Międzynarodowej Organizacji Pracy został Guy Ryder, wprowadzono sukcesywnie nowe rozwiązania organizacyjne i merytoryczne – kolejne zmiany dokonują się także obecnie. Nowy koordynator CIS opracował strategię działań w zakresie upowszechniania wiedzy o bezpieczeństwie pracy, nowe zasady współpracy i organizacji sieci.

Dla osób zainteresowanych problematyką zdrowej i bezpiecznej pracy bardzo ważne jest, że dziedzina bezpieczeństwa i dobrego zdrowia w pracy, ochrona pracowników przed wypadkami i chorobami zawodowymi znowu jest jednym z priorytetów Międzynarodowej Organizacji Pracy. Wynika to z wypowiedzi Guy'a Rydera (m.in. jego przemówienia podczas otwarcia Światowego Kongresu Bezpieczeństwa Pracy we Frankfurcie w sierpniu 2014 r.), a także z różnych dokumentów [9,10,11].

Bhp w portalu MOP

Dział LABADMIN/OSH opracowuje kilka witryn w ramach portalu MOP, m.in. o problematyce administracji pracy i inspekcji pracy „Labour Administration and Labour Inspection” www.ilo.org/labadmin/lang--en/index.htm oraz witrynę związaną z tą tematyką <http://www.ilo.org/global/topics/labour-administration-inspection/lang--en/index.htm>. Portal MOP zawiera również strony informujące o celach i pracach całego Działu LABADMIN/OSH: www.ilo.org/labadmin-osh.

Częścią portalu poświęconą głównie problematyce bezpieczeństwa i zdrowia w pracy są obecnie 2 witryny zatytułowane „Occupational Safety and Health”. Jedną z nich: <http://www.ilo.org/global/topics/safety-and-health-at-work/lang--en/index.htm> zawiera m.in. dane statystyczne na temat wypadków przy pracy i chorób zawodowych, teksty najważniejszych Konwencji i Zaleceń MOP związanych z bhp [12] oraz link do bazy danych LEGOSH, zawierającej opisy stanu prawnego w poszczególnych krajach, w tym – teksty przepisów prawnych. CIOP-PIB opracował strony internetowe w tej bazie dotyczące prawodawstwa polskiego. Osobny dział obejmuje teksty kodeksów postępowania (*codes of practice*).

Link „Program MOP w zakresie bhp” prowadzi do drugiej witryny o tytule „Occupational Safety and Health” (<http://www.ilo.org/safework/lang--en/index.htm> lub www.ilo.org/osh) informującej o stanie prac MOP w zakresie omawianej tematyki. Utworzono nowe strony dla tzw. „Hot Topics” – np. Bezpieczeństwo pożarowe, Bhp w SMEs, Azbest,

Bhp dla pracowników domowych, Bhp i pracownicy migracyjni, Psychospołeczne aspekty pracy. Są także osobne strony dla tematów ważnych dla sektorów wysokiego ryzyka, takich jak górnictwo, budownictwo, rolnictwo i rybołówstwo. Witryna zawiera informacje dotyczące m.in. prowadzonych prac, krajowych systemów i programów, systemów zarządzania bhp, realizowanych w różnych krajach projektów, problematyki bezpieczeństwa pracy w poszczególnych sektorach i gałęziach przemysłu. Ważna jest także nowa w tej witrynie sekcja informacji na temat projektów prowadzonych w ramach tzw. współpracy technicznej w zakresie bhp, za których realizację odpowiedzialne są Biura MOP w wybranych krajach.

Zamieszczono także ważną sekcję „Baza wiedzy o bhp”, zawierającą linki do tekstów Konwencji i Rekomendacji MOP, poradników, kodeksów postępowania, baz danych i innych źródeł informacji MOP. Sekcja ta ma też linki do Encyklopedii BHP MOP, bazy danych o przepisach prawnych LEGOSH, międzynarodowych kart bezpieczeństwa chemicznego ICSC, kart zagrożeń w poszczególnych zawodach HDO, bazy danych piśmiennictwa CISDOC, źródeł leksygraficznych – Tezaurusu CIS i Glosariusza. Znajdziemy tu nowe elektroniczne narzędzie wspierające ulepszenie rozwiązań praktycznych w zakresie bhp w miejscu pracy „Checkpoints app series”. Użytkownik może zapoznać z ilustrowanymi opisami każdego punktu kontrolnego i opracować interaktywne listy kontrolne. Zamieszczono także rekomendacje najlepszych praktyk oraz narzędzia w zakresie ochrony przed stresem, ergonomii i ergonomii w rolnictwie (wersje IOS oraz ANDROID).

Kolejnym źródłem informacji jest baza danych „OSH Country Profiles”, zawierająca w układzie wg krajów członkowskich MOP podstawowe informacje nt. krajowych programów bhp i ratyfikacji Konwencji MOP, przepisy prawne (link do baz NATLEX i LEGOSH), krajowych instytucji odpowiedzialnych i kontrolnych, statystyk (link do bazy ILOSTAT), ośrodków informacji i doradztwa (Centra ILO-CIS), źródeł informacji itp. W przygotowaniu polskiej strony w tej bazie wzięły udział CIOP-PIB – Polskie Krajowe Centrum CIS. Na stronie polskiej zamieszczone są także linki do produktów informacyjnych przygotowanych przez CIOP-PIB – anglojęzyczna baza danych polskiego piśmiennictwa OSH-BHP oraz Tezaurus CIOP-PIB.

W ramach tej witryny jest także sekcja poświęcona międzynarodowej sieci instytucji związanych z bhp – sieci Centrów Informacji o BHP CIS (CIS Network), organizowanej i prowadzonej przez 54 lata przez Międzynarodowe Centrum CIS: <http://www.ilo.org/safework/cis/lang--en/index.htm>.

Podsumowanie

Jak powiedział dyrektor generalny MOP Guy Ryder na Światowym Kongresie BHP we Frankfurcie, praca powoduje więcej ofiar niż wojna i zaproponował: *kulturę nietolerancji dla zagrożeń w pracy*. Podczas kampanii Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy w kwietniu tego roku, a także podczas Międzynarodowej Konferencji w Pracy w Genewie w czerwcu br. wiele mówiono o potrzebie wzmacniania współpracy międzynarodowej, wymiany i upowszechniania informacji i wiedzy z zakresu ochrony człowieka w procesie pracy, a także ochrony środowiska pracy i życia. Dane MOP informują, że ok. 2,3 mln pracowników umiera każdego roku z powodu wypadków przy

pracy i chorób zawodowych, co 15 sekund umiera na świecie 1 pracownik z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, a ok. 153 pracowników doznaje wypadku przy pracy.

Wykorzystanie cyfrowych źródeł informacji, takich jak portale krajowych i międzynarodowych instytucji i organizacji, np. portal CIOP-PIB czy MOP jest skuteczną i szybką formą dotarcia z najnowszymi i wiarygodnymi informacjami do teoretyków i praktyków bezpieczeństwa. Ich prace oparte o te informacje mogą w wielu przypadkach uratować wielu pracowników spośród ponad 160 mln cierpiących co roku z powodu chorób zawodowych lub chorób związanych z pracą. Według MOP co roku zdarza się ok. 313 mln wypadków. Tragedie poszkodowanych i ich rodzin nie są przeliczalne, a z punktu widzenia strat w gospodarce MOP szacuje, że corocznie ok. 4% światowego PKB jest tracone w wyniku wypadków i chorób zawodowych.

Wszystkie te dane uzasadniają pilną potrzebę coraz szerszego upowszechniania wśród zarówno pracowników, jak i całych społeczeństw problematyki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy, stymulowania organizacji rządowych do wspierania prac z nią związanych i wdrażania wszędzie standardów bhp, informowania o liczbie i konsekwencjach wypadków w pracy i chorób zawodowych, nowych i stałych zagrożeń zawodowych oraz sposobów ich unikania, budowania kultury bezpieczeństwa pracy na każdym poziomie. Portal MOP wspiera użytkowników w zakresie pozyskiwania różnorodnych informacji, opisów dobrych praktyk, dostępu do dokumentów itp. Są prowadzone dalsze prace usprawniające intuicyjną, opartą o kontekst nawigację w ramach tego portalu.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Międzynarodowa Organizacja Pracy. 90 lat istnienia. Informator. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2009
- [2] Portal Międzynarodowego Biura Pracy (MOP) www.ilo.org
- [3] Witryna Biblioteki MOP www.ilo.org/library
- [4] Szczepanowska B. *Nowości w portalu Międzynarodowej Organizacji Pracy*. „Bezpieczeństwo Pracy. Nauka i Praktyka” 2010, 471, 12: 8-10
- [5] Deklaracja Filadelfijska (w języku polskim) nt. MOP http://www.mop.pl/html/index1.html#miedzynarodowe_standardy/deklaracja_filadelfijska.html
- [6] Deklaracja Dotyczącej Sprawiedliwości Społecznej na Rzecz Uczciwej Globalizacji (w jęz. polskim) http://www.mop.pl/html/index1.html#miedzynarodowe_standardy/podstawowe_prawa.html
- [7] Sandi G. *CIS. Fifty years of history*. International Labour Office, Genewa 2009
- [8] Szczepanowska B. *50-lecie Światowego systemu informacji o bezpieczeństwie i higienie pracy CIS*. „Bezpieczeństwo Pracy. Nauka i Praktyka” 2009, 459, 12: 20-22
- [9] Wypowiedź Dyrektora Generalnego MOP, Guy Rydera, na otwarciu Światowego Kongresu BHP, Frankfurt 2014 http://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_302517/lang--en/index.htm
- [10] *Safety and Health at Work: A Vision for Sustainable Prevention*. An ILO Report for XX World Congress on Safety and Health at Work 2014. Global Forum for Prevention. 24-27 August 2014. Frankfurt, Germany. ILO, Genewa
- [11] *Plan of Action (2010-2016) to achieve widespread ratification and effective implementation of the occupational safety and health instruments* (Convention No. 155, its 2002 Protocol and Convention N. 187). ILO, Genewa 2010
- [12] *Building a Preventative Safety and Health Culture*. A guide to the Occupational Safety and Health Convention, 1981 (No. 155), its 2002 Protocol and the Promotional Framework for Occupational Safety and Health Convention, 2006 (No. 187). ILO, Genewa 2013